

Hollandse meesters

Thomas Kaplan op de expositie *Rembrandt en tijdgenoten* in 2023 in H'ART Museum

Aad Hoogendoorn

‘Ik ben fundamenteel niet-materialistisch’

Joppe Gloerich
in New York

De Amerikaanse miljardair **Thomas Kaplan** (62) is mijnbouwmagnaat, filantroop en 's werelds grootste verzamelaar van Hollandse meesters. ‘Tegen een Rembrandt kan geen handelsmissie op.’

De Hudson is kalm, de *Sima* ligt bijna onbewogen in de na-jaarszon die Manhattan in helder licht zet. Op dit jacht houdt een New Yorkse zakenman kantoor, zoekend naar weidsheid in een volle stad. Wanneer de glazen deur op het achterdek openschuift, openbaart zich de wonderde wereld van Thomas Scott Kaplan: mijnbouwmiljardair, filantroop, beschermheer van wilde katten en kunstverzamelaar. En een man die in geen van zijn bezigheden ook maar enigszins gemiddeld is.

Zonder schoenen betreedt hij het hoogpolig tapijt van de salon. Een zesti-ger met een energie die meteen de ruimte vult. ‘Wij gaan heel lang praten,’ zegt hij, om zich vervolgens kort terug te trekken in een ander deel van de boot. In zijn afwezigheid laat kapitein John de motor grommen, waarna het jacht de Hudson opdraait.

Zonlicht schuift over twee portretten aan de muur. De maker is Jan Lievens, vriend en rivaal van de jonge Rembrandt, en dit zijn perfecte digitale reproducties. De echte exemplaren zijn eveneens in Kaplans bezit. Ook zijn andere liefdes zijn vertegenwoordigd in deze met non-

chalante hand gevulde varende *Wunderkammer*: een zilveren miniatuur-Spitfire-gevechtsvliegtuig, een schaakspel, een wandtapijt van een groep tijgers. Boeken over wildbescherming en de klassieke oudheid. Een ingelijste uitspraak van hemzelf: ‘Intelligentie is handelswaar, karakter is een ruilmiddel.’

Kaplan vergaarde een fortuin met bril-jant getimede investeringen in zilver, goud en andere kostbare grondstoffen. Die maakten hem miljardair, en stelden hem en zijn vrouw Daphne Recanat-Kaplan in staat The Leiden Collection aan te leggen, een verzameling Hollandse meesters die inmiddels ruim 220 werken omvat.

Musea niet meegerekend heeft nie-mand zo veel schilderijen van Rembrandt als hij: zeventien, bijna de helft van alle Rembrandts in privébezit. In Kaplans ver-zameling zijn alle grote portret- en genre-schilders uit de Gouden Eeuw vertegen-woordigd. Zeventien schilderijen van Gerrit Dou, tien keer Gabriël Metsu, tien keer Jan Steen, twee keer Frans Hals. Go-vert Flinck, Ferdinand Bol, Frans van Mieris, Samuel van Hoogstraten, de lijst is eindeloos. Ook in Kaplans collectie: *Zittende vrouw aan het virginaal*, de enige Johannes Vermeer in private handen.

Hollandse meesters

Van al die meesterwerken hangen er welgeteld nul aan zijn eigen muren. Niet hier op zijn jacht of in zijn huis verderop in Chelsea, niet in zijn huizen in Parijs en Saint-Tropez. Thuis omringt hij zich slechts met hoogwaardige reproducties. Lang wist het grote publiek niet eens wie schuilging achter The Leiden Collection, die het echtpaar vernoemde naar Rembrandts geboorteplaats. Pas in 2017 traden ze in het licht als verzamelaars en presenteerden ze hun collectie als een 'uitleenbibliotheek'. De kunst – de echte werken dus – reist de wereld over, en vulde al grote tentoonstellingen in onder meer het Louvre, in Peking, Abu Dhabi, Sint-Petersburg en Amsterdam.

'Je mag me alles vragen,' zegt hij bij terugkomst. 'De uitdaging is niet om me te laten praten, maar om me mijn mond te laten houden.' Hij wijst op een van de werken van Lievens, *Jongen in cape met tulband*. 'Dat was het eerste schilderij dat we uitleenden, aan het Getty Museum. Ik zag daar de reacties van jonge bezoekers, die zich helemaal verbonden voelden met die jongen. Met zijn blik, in beslag genomen door de toekomst. Toen wist ik: wij gaan die kunst niet aan onze eigen muren hangen. Wij gaan alles uitleenen.'

Een belangrijk moment, vanuit Nederlands perspectief, volgt in april 2025. Dan zijn 75 van Kaplans schilderijen – waaronder al zijn Rembrandts en de Vermeer – gedurende vierenhalf maand te zien in Amsterdam. De tentoonstelling *Van Rembrandt tot Vermeer. Meesterwerken van The Leiden Collection* in het H'ART Museum belooft het culturele hoogtepunt te worden in het jaar waarin de stad haar 750ste verjaardag viert.

'Ik heb heel veel geluk gehad,' zegt Kaplan, plaatsnemend op een van de sofa's. Met zijn beweeglijkheid, rossige krullen en loshangend overhemd oogt hij bijna net zo jeugdig als de Lievens aan de muur. Zijn levensloop werd, zegt hij zelf, sterk bepaald door *sliding doors*: toevallige gebeurtenissen met verstrekende gevolgen. Telkens zat hij aan de goede kant van de voorzienigheid. Het lot voerde hem onder meer naar een diepgaande liefde voor dat ene genie.

'Die was er vanaf het ogenblik dat ik mijn eerste Rembrandt zag. Ik was zes en mijn moeder nam me mee naar het Metropolitan Museum of Art. Ik weet gek ge-

noeg niet meer welk schilderij het was, maar wel dat ik telkens terug wilde. Mijn moeder probeerde mijn palet echter te verbreden in het Museum of Modern Art. Daar zag ik een wit doek met één rode lijn. Ik was onthutst en zei maar één ding: breng me terug naar Rembrandt. De week erna zette ze me voor *Aristoteles bij de buste van Homerus*. Ongelooflijk. Ik denk dat Rembrandt zelfs een zesjarige kan aanspreken. Hoe precies, dat houdt me nog steeds bezig.'

Er kan geen twijfel over bestaan, vindt Kaplan: Rembrandt is de belangrijkste schilder die ooit heeft geleefd. 'Hij was de eerste die de menselijke ziel raakte, hij bracht het innerlijke leven naar buiten. Ik denk dat hij een optimistische man was.

Als je zo veel empathie in je personages kunt leggen, moet je wel een constructieve kijk op de mensheid hebben.'

Tegen een wolkenloze lucht doemt achter Kaplan het Vrijheidsbeeld op. Hij werd geboren in deze stad en verhuisde later naar Florida, waar zijn liefde voor de natuur ontkiemde. Hij bezocht een Zwitserse kostschool, studeerde in Oxford, en promoveerde daar op de militaire geschiedenis. 'Uiteindelijk voel ik me meer thuis in Frankrijk dan in New York. Twee van onze drie kinderen zijn geboren in Parijs, ikzelf heb inmiddels ook een Frans paspoort. Ideologisch voel ik me verwant aan de Fransen, ik geloof erg in Europa.'

Als scholier en student op het oude

Op Rembrandts kleinste schilderij moest Kaplan 15 jaar wachten

continent bracht hij zo vaak hij kon een bezoek aan Amsterdam. 'Dat werd een tweede natuur. Even naar het Rijksmuseum, en later ook naar het Van Gogh Museum. Ook daarom is het zo mooi dat de collectie straks in Amsterdam te zien is.'

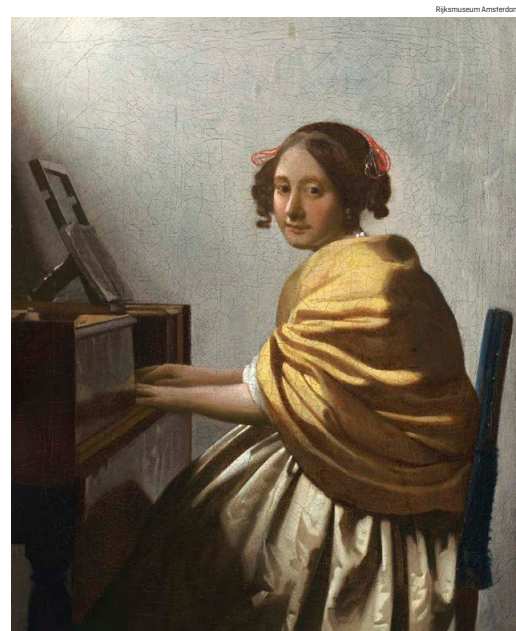
Die stad is hem dierbaar. Ongevraagd komt hij terug op de gebeurtenissen een week eerder, waar na de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv jacht werd gemaakt op Joodse supporters. Hij is een van de prominentste stemmen in Joods New York en zeer kritisch over de vijanden van Israël.

Felle ogen. 'Ik kan niet onverschillig zijn over Amsterdam. Mijn band met die stad en met Nederland bestaat al 55 jaar en zal niet verdwijnen door zo'n incident. Maar de Jodenjacht van 7 november is de grootste schandvlek op Amsterdam in de eennia. De hele wereld kijkt toe hoe de stad hiermee omgaat. Als Amsterdam faalt, is dat een ramp.'

Zijn engagement komt tegen een prijs. Lange tijd werkte hij goed samen met kunstminnende Russen, een volk van Rembrandt-adepten, maar dat is verleden tijd. 'Ik krijg er vast nooit meer een visum, ik heb me veel te nadrukkelijk pro Oekraïne uitgelaten. Ik ben niet neutraal. Ik ben pro-Israël, pro-Koerden, pro-Westen. En ik ben geen pacifist. Er is een tijd voor vrede en er is een tijd voor oorlog.'

Een ander moment dat cruciaal was voor zijn bestaan als kunstverzamelaar deed zich voor in 2003. Op een lente-dag belandde Kaplan tijdens een bootreis naar Dubrovnik naast Sir Norman Rosenthal, een vooraanstaande Britse kunstkenner. Kaplan vertelde hem over zijn liefde voor Hollandse meesters. Verzamelen, dacht hij toen nog, was onbegonnen werk voor iemand met zijn smaak. Maar Rosenthal vertrouwde hem toe dat zeventiende-eeuwse Nederlanders nogal uit de mode waren, en dat er verrassend vaak iets op de markt kwam tegen opmerkelijk schappelijke prijzen.

De toen 39-jarige Kaplan had al een aardig kapitaal vergaard met zijn mijnbouwondernemingen. 'Ik vond het een openbaring dat het kon, een Gerrit Dou bezitten. Of zelfs een Rembrandt! Als ik op die boot naast iemand anders dan Rosenthal had gezeten, was ik geen kunstverzamelaar geweest. Er zijn twee soorten succesvolle mensen. De eerste categorie zegt: geluk dwing je af. De andere

Enige Vermeer in privébezit, gekocht van hotelbaas in Las Vegas

soort begrijpt de willekeur van een toevallige ontmoeting, van het lot. In die categorie val ik. Fortuna, de godin van het toeval, ik geloof helemaal in haar.'

Na het 'epifane moment' op weg naar Dubrovnik ging het snel. Kaplan begon als een bezetene kunst uit de Gouden Eeuw te kopen – iets anders hoeft hij niet. Zijn eerste kunstwerk was een portret door Gerrit Dou, en in de pakweg vijf jaar erna kochten hij en zijn vrouw zo ongeveer elke Hollandse meester die op de markt kwam. The Leiden Collection groeide met gemiddeld één schilderij per week.

Een wilde tijd, zegt Kaplan nu. Neem bijvoorbeeld de dag dat hij zijn Vermeer bemachtigde, min of meer als bijvangst. 'Ik wist dat Steve Wynn, een hoteleige-

'Ik wilde weten hoelang ik kon doorgaan met kopen voordat iemand me tegenhield'

Hollandse meesters

naar in Las Vegas, een zelfportret van Rembrandt bezat. Het was 2008, er woedde een financiële crisis en in Las Vegas ging het helemaal niet goed. Ik had net mijn bedrijf verkocht en had dus juist wel wat te besteden. Wynn zei: je mag mijn Rembrandt kopen, maar alleen als je mijn Vermeer ook koopt. Ehm... wat? We hadden onmiddellijk een deal. Pas later realiseerde ik me dat die Vermeer eigenlijk de spectaculairste aankoop was.'

Hij benoemt het meermaals: de verbaazing over het gemak waarmee het allemaal ging. 'Ik wilde weten: hoelang kan ik doorgaan voordat iemand me tegenhoudt? Dus kocht ik er gauw nog één, en nog één. Tegen relatieve weggeefprijzen. Meerdere prachtige Rembrandts voor 100 miljoen dollar, dat is net zo veel als de prijs van één Andy Warhol uit een serie. Let wel, er zijn maar veertig Rembrandts in privébezit, tegen duizenden Warhols. Omdat ik geluk had met mijn bedrijven, kon ik blijven doorgaan. Natuurlijk, het is absurd! Idioot!'

Hij is wat je noemt een snelle beslisser. Bij de aankoop van schilderijen hakt hij binnen minuten, soms zelfs binnen seconden de knoop door. Een heel enkele keer laat zijn oordeelsvermogen hem in de steek. 'De eerste kunsthandelaar met wie ik werkte, loog tegen me bij de aankoop van een Dou. Ik heb toen resoluut afscheid van hem genomen. Dat moest wel. Ik wist: het is goed mogelijk dat ik de grootste verzamelaar van Hollandse meesters word, dus iedereen moet weten wat er gebeurt als je me misleidt.'

Dergelijke voorvallen zijn zeldzaam, zegt Kaplan. Binnen zijn segment heersen hoge morele standaarden. 'De ethiek van Duke Street, waar de grote Londense kunsthandelaars zitten, is ver te prefereren boven de ethiek van Wall Street. Iedereen weet ook dat ik nooit lieg. Echt, liegen is voor mij onmogelijk, dat zijn mijn stoïcijnse principes.'

Het is tijd voor de lunch. Op het bovendeck wordt een salade met zalm geserveerd. Kaplan opent een grand cru van Léoville Barton, uitgezocht op de wijnkaart van zijn eigen voorraad. Hij heeft een kantoor en een huis op Manhattan, maar ontvangt zijn werkspraken bij voorkeur op zijn boot. Bijna dagelijks brengt hij eerst zijn veertienjarige zoon naar school en rijdt dan door naar de

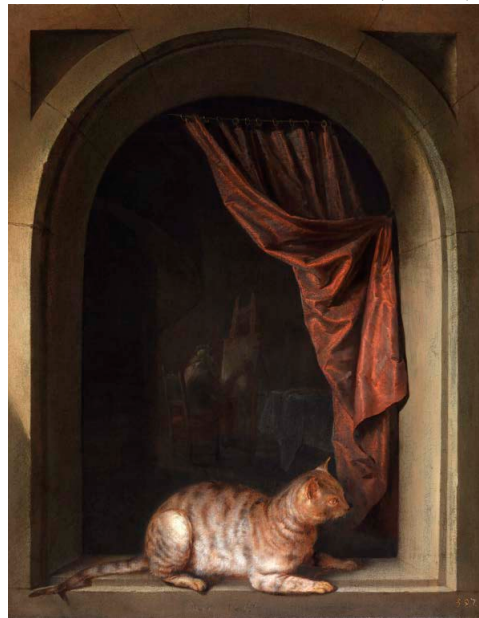
jachthaven, waar onder meer ook een golfclub is gevestigd. Die laat hij, naar eigen zeggen een sporthater, overigens hartgrondig links liggen.

'Weet je, ik ben eigenlijk niet zo goed in het inschatten van karakters. Ik ga altijd uit van het beste in de mens, al zorgt dat soms voor teleurstellingen. Maar mijn levensloop is zo onwaarschijnlijk dat ik dat gebrek aan cynisme met liefde vasthoud. Je kunt fouten maken met mensen en met investeringen. Je kunt 100 procent van je geld verliezen. Maar als het goed uitpakt, kun je je geld verhonderdvoudigen. Dat is mij overkomen. Met zilver, goud, platina.'

Een andere bepalende episode komt ter sprake. Het was begin jaren negentig, Kaplan werkte als analist voor Israëlische bedrijven die beursgenoteerd waren in de Verenigde Staten. 'Connecting the dots' bleek mijn talent: het ontwaren van verbanden en zo toekomstige gebeurtenis-

sen inschatten. Ik keek in die tijd wel eens naar de prijs van zilver. Die lag toen erg laag, en iedereen voorzag een verdere daling. Wie in zilver zat, wilde er zo snel mogelijk uit. Maar ik rekende uit dat de kans veel groter was dat de prijs juist flink zou stijgen. Ik stak mijn bescheiden middelen, 10.000 dollar, volledig in zilveropties. Ineens zag ik de mogelijkheden: zilvermijnen opkopen die op sluiten stonden. In die tijd liep ik George Soros en zijn broer Paul tegen het lijf – weer zo'n ontmoeting – en zij investeerden miljoenen in mijn bedrijf.'

Kaplan kreeg gelijk. De zilverprijs begon te stijgen. De jonge ondernemer blies nieuw leven in een Boliviaanse mijn en revitaliseerde eigenhandig een hele bedrijfstak. Hij toont de zegeling om zijn vinger. 'Dit is een aandenken aan die tijd. De drie grote zilverbaronnen van toen dragen er een. We zitten nu ook samen in het bestuur van Panthera, mijn stichting

Werk van Gerrit Dou. Kaplan bezit zeventien schilderijen van Dou

Kaplans Rembrandts naar Amsterdam

Op de tentoonstelling *Van Rembrandt tot Vermeer. Meesterwerken van The Leiden Collection* (9 april tot en met 24 augustus 2025 in H'ART Museum in Amsterdam) zullen 75 schilderijen uit de collectie van Thomas Kaplan en zijn vrouw Daphne Recanati-Kaplan te bewonderen zijn. Daaronder werk van Johannes Vermeer, Gerrit Dou, Frans van Mieris, Frans Hals en Maria Schalcken. Voor de expositie zijn bovendien alle zeventien Rembrandts uit The Leiden Collection bijeengebracht, wat nooit eerder gebeurde.

'Iedereen zei: onzin. Mooi zo'

ter bescherming van grote wilde katten.'

Na het zilver moesten de grootste klappers nog komen. 'Er waren een paar slimmeriken met een briljant idee. Boor dieper in het westen van Texas, en je treft een gigantische gasvoorraad aan. Iedereen zei: onzin. Mooi zo, want ik vertrouw pas op een zakelijke beslissing als minstens één iemand me voor gek verklaart. Niet gehinderd door geologische kennis ging ik af op mijn intuïtie. Ik voelde dat deze mannen gelijk hadden. Het was een enorme gok, maar die pakte goed uit. Er vloeiden miljarden uit voort.'

Hij schenkt wijn bij en gaat voor naar de salon. Ook na uren praten lijkt er niets van de energie uit zijn lichaam verdwenen. Nu en dan veert hij op, om in een nieuwe houding zijn betoeg in een volgende richting te stuwen. Het wordt duidelijk hoe deze man erin slaagt het vuur in al zijn passies te houden.

Jongen biedt vrouw druiven aan van Maria Schalcken

Naast bestuurslid bij Panthera en een van 's werelds grote kunstverzamelaars is hij schutspatroon van cultureel erfgoed in conflictgebieden, en spreekt hij zich op vele podia uit vóór de Joodse zaak en tegen het Iraanse regime. En hij staat nog altijd aan het hoofd van zijn bedrijf Electrum, dat investeert in goud- en zilvermijnen.

In november 2007 verkocht hij zijn olie- en gasbedrijf Leor voor omgerekend 2,4 miljard euro. Een financieel conflict met zijn neef annex zakenpartner wierp een schaduw over dat succes. Guma Aguiar werd geplaagd door psychoses en complotwanen, en verdronk in 2012, al dan niet door suïcide.

Niet lang na de verkoop brak de financiële crisis uit. 'Een jaar later zou mijn bedrijf nog maar 10 procent waard zijn geweest. Ik krijg er nog weleens buikpijn van. Terugkijkend was het moment zo dichtbij dat ik alles zou hebben ver-

speeld.' Met de blik theatraal omhoog: 'Fortuna, wat wil je van me?'

De volgende ochtend, aan de koffie, is de geestdrift er nog steeds. Zeker wanneer Kaplan, in coltrui en jeans, uitweidt over enkele bijzondere aankopen. *Buste van een bebaarde oude man* uit 1633 is Rembrandts kleinste schilderij en amper groter dan een bankpas. 'Vijftien jaar lang was er geen bereidheid tot verkoop. Toen kwam er eindelijk een bedrag: de hoogste prijs per vierkante centimeter ooit, werd gezegd. Of het dat waard was? Voor mij wel. En dat is alles wat telt. Het is geen wiskunde. Deze markt is heel inefficiënt en wordt gedreven door smaak en kapitaal.'

Minstens zo memorabel is de dag waarop hij *Hagar en de engel* verwierf, van Carel Fabritius. Rembrandts talentvolste leerling kwam op 32-jarige leeftijd om bij de Delftse buskruitramp in 1654, en liet een zeer klein oeuvre na. Onder

verzamelaars geldt Fabritius als een heilige graal.

‘Het toeval wilde dat kunsthandelaar Otto Naumann een huis had gekocht op Nantucket. Hij realiseerde zich nogal laat dat hij daar best wat geld voor nodig had. Dus hij dacht: wat wil Tom Kaplan dat hij nog niet heeft? Juist, een Fabritius. Daarvan zijn er maar dertien, waarvan één in privébezit. Bleek dat de eigenaar daarvan, de Oostenrijkse graaf Von Schönborn-Buchheim, een zus had die precies op dat moment ook geld nodig had.’

Zo moet het soms gaan: hij aast op een kunstwerk, de wederpartijen op zijn geld. ‘Die graaf besloot dat hij wel wilde verkopen, mits hij er een Rembrandt-prijs voor kon krijgen. Nou, dat kon hij. Toen ik *Hagar en de engel* eindelijk in het echt zag, in Wenen, schijn ik er een uur voor te hebben gestaan. Met tranen in mijn ogen.’

Het zijn misschien vreemde woorden uit de mond van de kunstverzamelaar die vanaf zijn jacht uitkijkt op de skyline van Manhattan. ‘Maar geloof me, ik ben fundamenteel niet-materialistisch. Als het morgen allemaal verdwijnt?’ Hij knipt met de vingers. ‘Echt, prima. Ik ben niet emotioneel gebonden aan de schilderijen, maar aan dat wat ze representeren. Aan de revolutionaire Rembrandt, die weigerde concessies te doen aan zijn overtuigingen.’

Zo luidt zijn missie: aan iedereen ter wereld duidelijk maken dat Rembrandt ook onderdeel is van hún geschiedenis. Genieën als Picasso, Van Gogh en Goya lieten zich inspireren door Rembrandt en beïnvloedden op hun beurt latere kunstenaars, en zo verder. Rembrandts genen zitten in ieders verhaal. ‘Op elke plaats waar onze collectie langskomt, maken we duidelijk dat hij ook belangrijk is voor de mensen dáár. Chinese kunstenaars van nu zijn indirect schatplichtig aan Rembrandt. Rembrandt is dé universele kunstenaar, dat is de boodschap die ik als een evangelist verspreid.’

Voor die inspanningen werd Kaplan in 2018 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Wat hem betreft, zou de Nederlandse regering zich de *soft power*, de diplomatieke waarde van het erfgoed, nog veel meer ter harte moeten nemen.

‘Geen efficiëntere vorm van pr dan het promoten van de oude meesters. Die heb je of die heb je niet, en Nederland heeft ze. Tegen een Rembrandt in een buitenlands museum kan geen handelsmissie op. Voor 100 miljoen koop je een marineschip, heel belangrijk. Maar op een dag moet je dat schip vervangen. Rembrandt hoeft je nooit te vervangen.’

Precies om die reden vindt hij de vele tientallen miljoenen die het Rijksmuseum neertelde voor *De Vaandeldrager* en de *Huwelijksportretten van Marten Soolmans en Oopjen Coppit* elke cent waard. ‘Die waarde zal alleen maar stijgen. Er gaat zo veel geld rond, het is onvermijdelijk dat er op een dag 1 miljard wordt betaald voor een Rembrandt.’

Als bewijs voor zijn niet-materialistische levenshouding noemt hij de voorgenomen verkoop van de tekening die Rembrandt maakte van een rustende leeuw. ‘De opbrengst gaat naar Panthera, dus ik hoop dat het de duurste geveilde tekening ooit wordt. Tientallen miljoenen.’ Iets soortgelijks deed hij in 2015, toen hij een van zijn gerestaureerde Spitfire-gevechtsvliegtuigen verkocht ten behoeve van Panthera. ‘De andere Spitfire heb ik geschonken aan de Britten, als dank van deze Jood voor hun moed tijdens de Tweede Wereldoorlog.’

Zijn er ook blanco pagina’s in deze avonturenroman? Kent Tom Kaplan momenten van contemplatie? Hij moet er naar eigen zeggen voor naar Zuid-Frankrijk, waar hij de kalmte vindt om te schrijven over onderwerpen die hem beroeren: politiek, kunst, het Midden-Oosten. ‘Die rust vind ik alleen in ons huis in Saint-Tropez. Vroeg in de ochtend, als de familie nog slaapt, kijk ik met een kop koffie uit over zee.’

Dan ziet hij de verbanden. Hoe schoonheid de gemene deler is die de tijgers, het goud en de Rembrandts verbindt. En hij ziet de betrekkelijkheid van zijn rol afgezet tegen Rembrandts eeuwige betekenis. ‘Een Rembrandt kopen, daarvoor hoef je geen genie te zijn. Een Rembrandt máken, dat vraagt genialiteit. Ik zie mijn leven niet als een marathon, maar als een estafette. Ik doe wat ik kan, en geef dan het stokje door. Als Rembrandts naam is veiliggesteld, zit mijn werk erop.’ ★

Aad Hoogendoorn

Thomas Kaplan

(New York City, 1962). Is getrouwd met de Israëlische Daphne Recanati. Ze hebben een dochter en twee zonen. Kaplan en zijn vrouw ontvingen allebei de Légion d'Honneur, de hoogste Franse onderscheiding.

Lezersaanbieding

Exclusief voor EW-lezers organiseert het H'ART Museum een lezing over de tentoonstelling *Van Rembrandt tot Vermeer* en The Leiden Collection. De lezing zal worden gehouden op zondag 13 april om 14.00 uur. Wilt u hier bij zijn? Dan kunt u een mail sturen naar tentoonstelling@ewmagazine.nl. Toegang tot de lezing is gratis voor EW-lezers, het kaartje voor de tentoonstelling is niet inbegrepen.

EW	28 December 2024	Joppe Gloerich
“I am fundamentally non-materialistic”		
<i>American billionaire, Thomas Kaplan (62) is a mining magnate, philanthropist and the world’s largest collector of Dutch masters. “No trade mission can compete with a Rembrandt.”</i> The Hudson is calm, the <i>Sima</i> lies almost immobile in the autumn sun that lights up Manhattan. On this yacht, a New York-based businessman holds office looking for expansiveness in a crowded city. As the glass door on the back deck slides open, Thomas Scott Kaplan’s wonderful world reveals itself: mining billionaire, philanthropist, protector of wild cats and art collector. And a man who is by no means average in any of his pursuits. He enters the high-pile carpet of the lounge barefoot. A man in his 60’s with an energy that instantly fills the room. “We are going to have a long talk,” he says, and then briefly withdraws into another part of the boat. In his absence, Captain John increases the engine power, after which the yacht turns up the river. The sun shines on two portraits on the wall. The creator is Jan Lievens, friend and rival of young Rembrandt, and these are perfect digital reproductions. Kaplans also owns the real works themselves. Other loves are also represented in this casual hand-filled sailing <i>Wunderkammer</i>: a silver miniature Spitfire fighter, a chess board, a tapestry of a group of tigers. Books about wildlife protection and classical antiquity. A framed statement of his: “Intelligence is a commodity; character is a currency.” Kaplan amassed a fortune with brilliantly timed investments in silver, gold, and other precious metals and resources. They made him a billionaire and enabled him and his wife, Daphne Recanati-Kaplan, to build The Leiden Collection, a collection of Dutch masters that now includes more than 220 works. Excluding national museums, no one possesses as many Rembrandt paintings as he does: seventeen, almost half of all Rembrandts privately owned. Kaplan’s collection spans all the great portrait and genre painters from the Dutch Golden Age. Seventeen paintings by Gerrit Dou, ten by Gabriel Metsu, ten by Jan Steen, as well as two by Frans Hals. Govaert Flinck, Ferdinand Bol, Frans van Mieris, Samuel van Hoogstraten... the list is endless. Also in Kaplan’s collection: <i>Young Woman Seated at a Virginal</i>, the only Johannes Vermeer that is privately owned. Of all those masterpieces, not a single one of them is hanging on Kaplan’s own walls. Not here on his yacht or in his house further down in Chelsea, not in his other residences in Paris and Saint-Tropez. At home, he surrounds himself only with high-quality reproductions. For a long time, the general public didn’t even know who was hiding behind The Leiden Collection, which was named by the couple after Rembrandt’s birthplace. Only in 2017 did they emerge as collectors and presented their collection as a “lending library”. The art – thus the real works – travels the world, and has already filled large exhibitions in, among others, the Louvre in Paris, but also in Beijing, Abu Dhabi, Saint Petersburg and Amsterdam. “You can ask me anything,” he says when he returns. “The challenge is not to get me to talk, but to get me to keep my mouth shut.” He points out one of Lievens’ works, <i>Boy in a Cape and Turban</i>. “That was the first painting we loaned to the Getty Museum. I saw the reactions of young visitors there, who felt completely connected to that boy. With his gaze, absorbed by the future. Then I knew: we are not going to hang that art on our own walls. We are going to lend out everything.”		

An important moment, from a Dutch perspective, will take place in April 2025, as 75 of Kaplan's paintings – including all of his Rembrandts and the Vermeer – will be on display in Amsterdam for four and a half months. The exhibition "*From Rembrandt to Vermeer. Masterpieces from The Leiden Collection*" at the H'ART Museum promises to be the cultural highlight of the year when the city celebrates its 750th anniversary.

"I was very lucky," says Kaplan, sitting on one of the sofas. With his agility, ruddy curls and loose shirt, he looks almost as youthful as the Lievens on the wall. His life course was, he submits, strongly determined by *sliding doors*: coincidental events with far-reaching consequences. He always found himself on the right side of providence – *La Fortuna*. Destiny led him, among other things, to a profound devotion to that one genius.

"It was there from the moment I saw my first Rembrandt. I was six and my mother took me to the Metropolitan Museum of Art. Funnily, I can't remember which painting it was, but I wanted to go back again and again. However, my mother tried to broaden my palette at the Museum of Modern Art. There I saw a white cloth with one red line. I was upset and said only one thing: 'take me back to Rembrandt'. The following week she put me in front of *Aristotle with a Bust of Homer*. Incredible. I think Rembrandt can even appeal to a six-year-old. I am still trying to work out how that is exactly."

There can be no doubt about it, Kaplan says: Rembrandt is the most important painter that has ever lived. "He was the first to touch the human soul, he brought out the inner life. I think he was an optimistic man. If you can put so much empathy in your characters, you must have a constructive view of humanity."

Against a cloudless sky, the Statue of Liberty looms behind Kaplan. Born in this city, he later moved to Florida, where his love of nature developed. He attended a Swiss boarding school, studied in Oxford, and graduated from there with a degree in military history. "In the end, I feel more at home in France than in New York. Two of our three children were born in Paris, I now also have a French passport. Ideologically, I feel related to the French, I believe very much in Europe."

As a scholar and student on the old continent, he visited Amsterdam as often as he could. "It became second nature. To take a moment to visit the Rijksmuseum, and later also to the Van Gogh Museum. That's why it's so wonderful that the Collection will be on display in Amsterdam."

That city is dear to him. Unsolicited, he goes back to the events from a week earlier, where Jewish supporters were hunted down after the Ajax-Maccabi Tel Aviv soccer match. He is one of the most prominent Jewish voices in New York and very critical of Israel's enemies.

Bright eyes. "I can't be indifferent about Amsterdam. My connection with that city, and with the Netherlands, has existed for some 55 years and it will not disappear due to such an incident. But the Jew hunt of November 7th constitutes the biggest scandal for Amsterdam in decades. The whole world is watching how the city handles this. If Amsterdam fails, that's a disaster."

His commitment comes at a price. For a long time, he worked well with art-loving Russians, a people of Rembrandt-adepts, but that is now a thing of the past. "I will probably never get a visa again; I have expressed myself much too explicitly as pro-Ukraine. I am not neutral. I'm pro-Israel, pro-Kurd, pro-West. And I'm not a pacifist. There is a time for peace and there is a time for war."

Another moment that was critical to his existence as an art collector occurred in 2003. One spring day, Kaplan landed on a boat trip to Dubrovnik alongside Sir Norman Rosenthal, a leading British art connoisseur. Kaplan told him about his love of Dutch masters. At the time, he thought that collecting was a hopeless task for someone with his taste. But Rosenthal explained to him that seventeenth-century

Dutch masters had fallen out of fashion, and that works came to market surprisingly often and at remarkably reasonable prices.

The then 39-year-old Kaplan had already amassed quite a fortune with his mining companies. “I thought it was a revelation that one could possibly possess a Gerrit Dou. Or even a Rembrandt! If I had been sitting on that boat next to someone other than Norman, I would not have been an art collector. There are two types of successful people. The first category says: luck is something you make yourself. The other type understands the randomness of a chance encounter, of fate. I fall into that latter category. *La Fortuna*, the goddess of chance, I believe in her completely.”

After this “epiphany” on the way to Dubrovnik, things unfolded rather quickly. Kaplan began purchasing masterpieces from the Dutch Golden Age – he didn’t need anything else. His first work of art was a portrait by Gerrit Dou, and in the roughly five years that followed, he and his wife bought just about every Dutch master that came on the market. Over that period, The Leiden Collection grew by an average of one painting per week.

A crazy time, says Kaplan now. For instance, take the day he obtained his Vermeer, more or less as an incidental catch. “I knew that Steve Wynn, a hotel owner in Las Vegas, had a self-portrait of Rembrandt. It was 2008, there was a financial crisis and things were not going well at all in Las Vegas. I had just sold my company and so, I had some money to spend. Wynn said: you can buy my Rembrandt, but only if you also buy my Vermeer. Um... what? We immediately had a deal. Only later did I realize that Vermeer was actually the most spectacular purchase.”

He mentions it several times: the sheer surprise about the ease with which it all went down. “I wanted to know, how long can I continue before someone stops me? So I bought another one soon after that, and another one. At relatively giveaway prices. Several beautiful Rembrandts for as much as the price of one Andy Warhol in a series. Please note, there are only forty Rembrandts in private possession, compared to thousands of Warhols. Because I was lucky with my businesses, I was able to keep going. Of course, it’s absurd! Idiotic!”

Kaplan is what one might call a quick decision maker. When he acquires paintings, he makes a decision in minutes, sometimes even seconds. Very seldom does his judgment let him down. “The first art dealer I worked with lied to me when purchasing a Dou. I then resolutely cut ties with him. That was necessary. I knew it was quite possible that I would become the largest collector of Dutch masters, so everyone needed to know what happens if you mislead me.”

Such incidents are rare, says Kaplan. Within his segment, high moral standards prevail. “The ethics of Duke Street, where the great London art dealers are located, are far more preferable to the ethics of Wall Street. Everyone also knows that I never lie. Really, lying is impossible for me, those are my stoic principles.”

It’s time for lunch. A salad with salmon is served on the upper deck. Kaplan opens a grand cru of Léoville Barton, selected from the wine list of his own cellar. He has an office and a house in Manhattan, but much prefers to take his work appointments on the boat. Almost daily, he first brings his fourteen-year-old son to school and then drives to the marina, which also houses a golf club. He, by his own admission a sports hater, willfully ignores those facilities.

“You know, I’m actually not very good at judging characters. I always assume the best in humans, although sometimes that causes disappointment. But my life course is so unlikely that I maintain that lack of cynicism with a passion. One can make mistakes with people and with investments. One can lose

100% of one's money. But if it goes well, one can also multiply one's money by a hundred. That has happened to me. With silver, gold, platinum."

Another defining episode is discussed. It took place in the early 1990s, when Kaplan was working as an analyst for Israeli companies listed in the United States. *Connecting the dots* and *seeing around corners* turned out to be my talent: unraveling connections and predicting future events. During that time, I sometimes looked at the price of silver. It was very low then, and everyone was foreseeing a further decrease. Those who were in silver wanted to get out as soon as possible. But I calculated that the chance was much greater that the price would actually increase significantly. I put my modest resources, \$10,000, entirely into silver options. Suddenly I saw the possibilities: to buy silver mines that were on the brink of closing. At that time, I ran into George Soros and his brother Paul – another one of those chance meetings – and they ended up investing millions in my company."

Kaplan was right. The price of silver did start to rise. The young entrepreneur revived life in a Bolivian mine and revitalized an entire industry on his own. He shows the signet ring around his finger. "This is a memento of that time. The three largest remaining silver barons wear one. We now also work together on the board of Panthera, my foundation for the protection of large wild cats."

After silver, the biggest hits were yet to come. "There were a few smart guys with a brilliant idea. Drill deeper into western Texas, and you'll find a huge supply of gas. Everyone said: nonsense. Good, because I don't trust a business decision until at least one person says that I am crazy. I did not rely on my intuition because of any geological knowledge I might have. I felt that these men were just right. It was a huge gamble, but it worked out well. It resulted in billions."

He pours wine and heads to the lounge. Even after hours of talking, it seems that Kaplan has lost none of his energy. Now and then, he gets up, to push his speech in a new direction from a new position. It becomes clear how this man manages to keep all his passions alive.

In addition to founding Panthera and being one of the world's great art collectors, he is a patron saint of cultural heritage in conflict areas, while also speaking out on many platforms for the Jewish cause and against the Iranian regime. And he still leads his company, Electrum, which invests in gold and silver mines.

In November 2007, he sold his oil and gas company Leor for 2.4 billion euros. A financial conflict with his cousin and business partner cast a shadow over that success. Guma Aguiar was plagued by psychoses and delusions, and drowned in 2012, presumably by suicide.

Not long after the sale, the financial crisis broke. "One year later, my company would have been worth only 10%. That sometimes gives me a stomachache. Looking back, the moment that I would have lost everything was so close. Looking up theatrically: "*La Fortuna*, what do you want from me?"

The next morning, over coffee, that very spirit is still there. Especially when Kaplan, in turtleneck and jeans, further elaborates on some special purchases. *Bust of a Bearded Old Man* from 1633 is Rembrandt's smallest painting and barely bigger than a bank card. "For 15 years, there was no willingness to sell. Then finally an amount was set: the highest price per square centimeter ever, they said. Whether it was worth it? For me, yes. And that's all that matters. It's not mathematics. This market is very inefficient and driven by taste and capital."

At least as memorable is the day he acquired *Hagar and the Angel*, by Carel Fabritius. Rembrandt's most talented student died at the Delft Thunderclap of 1654 at the age of 32, leaving a very small oeuvre. Among collectors, Fabritius is considered a Holy Grail.

“Coincidentally, art dealer Otto Naumann wanted to purchase a house on Nantucket. He realized rather late that he needed quite a bit of money for that. So he thought, what does Tom Kaplan want that he doesn’t have yet? That’s right, a Fabritius. There are only thirteen of them, of which one privately owned. It turned out that the owner thereof, Austrian Earl Von Schönborn-Buchheim, had a sister who also needed money precisely at that moment.”

This is how it has to be sometimes: one is looking for a work of art, the counterparties for their money. “That earl decided he wanted to sell, provided he could get a Rembrandt price for it. Well, he could. When I finally saw *Hagar and the Angel* in real life, in Vienna, I seemed to have stood in front of it for an hour. With tears in my eyes.”

These may be strange words coming out from the art collector’s mouth, overlooking the Manhattan skyline from his yacht: “But believe me, I am fundamentally non-materialistic. If it all disappears tomorrow?” He snaps his fingers. “Really, just fine. I am not emotionally attached to the paintings, but to what they represent. To the revolutionary Rembrandt, who refused to compromise on his beliefs.”

That is his mission: to impress upon everyone in the world that Rembrandt is also part of their history. Geniuses like Picasso, Van Gogh and Goya were inspired by Rembrandt and they, in turn, influenced subsequent artists, and so on. Rembrandt’s genes are in everyone’s story. “Every place our collection travels to, we make it clear that the master is also important for the people there. Chinese artists of today are indirectly indebted to Rembrandt. Rembrandt is the universal artist, which is the message I spread like an evangelist.”

For those efforts, Kaplan was appointed Officer in the Order of Orange-Nassau in 2018. As far as he is concerned, the Dutch government should take the *soft power*, the diplomatic value of heritage, to heart. “No more efficient form of PR than promoting the Old Masters. Either you have them or you do not, and the Netherlands has them. There is no trade mission that can compete with a Rembrandt in a foreign museum. For 100 million, you can buy a naval ship – very important. But one day you have to replace that ship. Rembrandt never has to be replaced.”

That is exactly why he finds the many tens of millions that the Rijksmuseum paid for *The Standard Bearer* and the *Pendant portraits of Maerten Soolmans and Oopjen Coppit* worth every penny. “The value will only increase. There is so much money going around, it is inevitable that one day 1 billion will be paid for a Rembrandt.”

As evidence of his non-materialist attitude, he mentions the intended sale of the drawing Rembrandt made of a resting lion. “The proceeds will go to Panthera, so I hope it will be the most expensively auctioned drawing ever. Tens of millions.” He did something similar in 2015, when he sold one of his restored Spitfire fighter planes for Panthera. “I gave the other Spitfire to the British, as a thank you from this Jew for their courage during World War II.”

Are there also blank pages in this adventure novel? Does Tom Kaplan have moments of contemplation? He says he has to go to the south of France for this, where he finds the calm to write about topics that touch him: politics, art, the Middle East. “I can only find that peace in our house in Saint-Tropez. Early in the morning, when the family is still sleeping, I look out over the sea with a cup of coffee.” Then he sees the connections. How beauty is the common denominator that unites the tigers, gold and Rembrandt. And he appreciates the relativeness of his own role, compared to Rembrandt’s eternal meaning. “It takes a genius to *be* Rembrandt, not to buy his paintings. I don’t think of my life as a marathon, but indeed as a relay race. I do what I can, and then pass the baton. When Rembrandt’s name is secured, my work will be done.”